והלא כבר נאמר °אלף עולות יעלה שלמה על המזבח ההוא א](ואילו)ובבית עולמים הוא אומר °ויזבח שלמה את זבח השלמים אשר זבח לה' בקר עשרים ושנים אלף "וכשאתה מגיע לחשבון עולות ולמנין אמות זה גדול מזה, אלא מהו "קטן מהכיל" כאדם האומר לחבירו "פלוני ננס הוא" ופסול לעבודה ר' יהודה שפיר קאמר ר' יוסי: ר' יהודה לטעמיה דאמר מזבח שעשה משה גדול היה דתניא חמש אמות אורך וחמש אמות רוחב" דברים ככתבן דברי ר' יוסי, ר' יהודה אומר נאמר כאן °רבוע ונאמר להלן °רבוע מה להלן מאמצעיתו היה מודד אף כאן מאמצעיתו היה מודד והתם מנלן דכתיב *°והאריאל שתים עשרה ב](אמה) לכל רוח *אי אינו אלא י"ב על י"ב כשהוא אומר °אל ארבעת רבעיו מלמד שמאמצע הוא מודד ג] ור' יוסי כי גמר גזירה שוה בגובהה הוא דגמיר דתניא °ושלש אמות קומתו" דברים ככתבן דברי רבי יהודה רבי יוסי אומר נאמר כאן °רבוע ונאמר להלן "רבוע" מה להלן גובהו פי שנים כארכו אף כאן פי שנים כארכו אמר ליה רבי יהודה *(והלא כבר נאמר ד] *°ואת החצר מאה אמה וקומה חמש אמות וגו') אפשר כהן עומד ע"ג המזבח ועבודה בידו וכל העם רואין אותו מבחוץ? אמר לו ר' יוסי והלא כבר נאמר °ואת קלעי החצר ואת מסך ה] שער החצר אשר על המשכן ועל המזבח ו] *"מה משכן י' אמות אף מזבח י' אמות ואומר °קלעים חמש עשרה אמה

אלף עולות יעלה שלמה וגו' וכשאתה מגיע לחשבון עולות ז] ולמנין אמות. שהיה מזבח אבנים של שלמה עודף עליו זה של שלמה גדול משל משה לפי צורך העולות, שהרי מזבח של משה כתיב ביה ה' אמות אורך וה' אמות רוחב צא מהם מקום הקרנות אמה לכל צד ומקום הילוך רגלי הכהנים אמה לפנים מן הקרנות סביב ח] המערכה נמצא מקום המערכה אמה על אמה הכי אמרינן לקמן בפירקין (דף סב.) יסוד וסובב לא היו ממעטין בארכו ורחבו לפי ט] שמקיפין ובולטין סביביו מעשה רשת נחושת והוא היה סובבו, ובמזבח שעשה שלמה היה מקום המערכה *כ' על כ' לרבי יוסי כדתנן במסכת מדות י] (דף לה:) חלקהו לכ' רצועות כל אחת ואחת ברוחב אמה ואורך עשרים הרי ד' מאות יא] אורך ברוחב אמה ואין לך אמה על אמה שאינה מחזקת לבער אלף יב] ליום שהיתה אש של שמים ממהרת לאכול הרי ד' מאות אלף: **אלא מהו אומר קטן מהכיל.** לאו במזבח אבנים קאמר ומשום יג] ההוא יומא אלא למזבח הנחשת קאמר ובא לפוסלו לעולם יד] שסילקו ומה שתלה הכתוב קטנו בעולות של אותו היום לישנא מעליא נקט: **כאדם שאומר לחבירו.** באדם שנפסל: **ננס פלוני.** לישנא מעליא ולא אמר נפסל פלוני: טו]**(ונפסל) לעבודה.** לאו טז] מסקנא 'דאדם אומר' אלא רבי יוסי קאמר לה ואותו פלוני פסול לעבודה והוא קורא לו ננס: **שפיר קא"ר יוסי.** ול"צ לקודשי רצפה: **מזבח של משה גדול היה.** וכשאתה מגיע לחשבון עולות ומנין אמות שבשניהם נמצא של שלמה קטן לפי הצורך: **ונאמר להלן רבוע.** בשל יחזקאל שנתנבא על בית שני או על העתיד רבוע אל ארבעת רבעיו: **מה להלן.** מדה האמורה בו מאמצעיתו הוא מודד כדמפרש ואזיל: **אף כאן מודד ה' על ה' מאמצעיתו.** לכל רוח נמצא י' על י' צא מהן אמה מכאן ואמה מכאן לקרנות וכן למקום הילוך הרי ו' על ו' מקום המערכה ושל שלמה כ' על כ' מקום המערכה **עשה ממנו ג' רצועות של ו' יז] רוחב נשארו שתי אמות באורך עשרים חלוק ג' הרצועות יח] לרחבו [לחתיכות רבועות של שש שש] תמצא בכל אחת ג' חתיכות רבועות של שש שש הרי תשע ועוד נשארו בכל אחת ב' אמות באורך ששה יט] קרבם זו אצל זו הרי ו' על ו' הרי עשר חתיכות רבועות ועוד צרף הרצועה הארוכה עשרים ורחבה ב' ותמצא ו' על ו' הרי י"א כ] וב' אמות על ב' אמות נמצא של משה אחד מי"א כשל שלמה ומגיע לחשבון י"א אלפים עולות ותו לא כא] ובחנוכתו כתיב בקר כ"ב אלף וצאן כב] *כ"ב אלף: **והאריאל.** מקום מערכה של מזבח: **שתים עשרה.** אל ארבעת רבעיו מלמד שמאמצעיתו מודד: **ורבי יוסי.** דאמר דברים ככתבן: **כי גמיר ג"ש.** דרבוע רבוע בגובהה הוא דגמר ולאו מרבוע דיחזקאל אלא מרבוע דכתיב במזבח הפנימי כג] דתניא וג' אמות קומתו כו' (שמות כז) כד] ובמזבח הנחשת כתיב: **ונאמר להלן רבוע.** במזבח הזהב "אמה ארכו ואמה רחבו רבוע ואמתים קומתו" (שם ל): **אף כאן גובהו פי שנים כארכו.** הרי י' אמות *ובסיפא מפרש ר' יוסי מאי "וג' קומתו": **והלא כבר נאמר וקומה ה' אמות.** דאין גובה היקף הקלעים של חצר אלא ה' אמות: **אפשר כן.** שיהא כהן בראש המזבח ועבודה בידו כו': **מה משכן.** צריך כה] קלעים לחצר סביביו מוקף גובה י' אמות דהא הכי הוה גובהה דכתיב (שם כו) י' אמות אורך הקרש: **אף מזבח.** צריך כו] היקף לכדי י' אמות: **ואומר קלעים ט"ו אמה**

ההיכל פטור דלאו ראוי לפתח אהל מועד *דמחוסרי מעשה וכ"ש זה ועוד אמרינן בפ"ק דמס' ע"ז (דף יג:) דאם הקדיש והחרים והעריך בזמן הזה בהמה תעקר דהיינו נועל דלת בפניה והיא מתה מאליה כדאיתא התם ופריך ונישחטינהו מישחט ופי' בקונטרס משום שחוטי חוץ לא מחייב דמיירי בקדשי בדק הבית דאין חייבין משום שחוטי חוץ כדמוכח לקמן (דף קיג:) ובפרק שני שעירי (יומא דף סג:). וקשה דאי בקדשי בדק הבית כז] מאי פריך ונישוייה גיסטרא כח] ומשני מפני שנראה כמטיל מום בקדשים כט] וליכא למימר דיש איסור מטיל מום אף בבהמה תמימה לקדשי בדק הבית כדאמר המתפיס תמימים לבדק הבית אין יוצאין מידי מזבח לעולם דהיינו מדרבנן משום קנס כדמוכח פרק המנחות והנסכים (מנחות קא.) דקאמר משום דלא שכיחי תמימים תקנו שיהיו למזבח לכך נראה דמיירי בקדשי מזבח ולא מחייבי משום שחוטי חוץ משום דאינו ראוי לפתח אהל מועד או משום דהוי דחוי או משום דמחוסר זמן ודוחק לומר דההיא דמס' ע"ז כמ"ד הותרו הבמות דהא התם מתניתין לקמן (דף קיב:) דירושלים אין אחריה היתר ובפ"ק דמגילה (דף י.) פריך מינה *לר' יוחנן דאמר שמעתי שמקריבין בבית חוניו ונראה לתרץ דר' יוחנן דמחייב לקמן מעלה בחוץ מיירי בהעלאת קטרת דלא מחוסר מעשה כדאמר בשמעתין מזבח שנעקר מקטירין קטרת במקומו א"נ בהעלאת מנחה שקמצה בכלי שרת בפנים ל] אע"פ שאין בית דאזבחים דוקא בעי מזבח כדכתיב וזבחת עליו ונראה שמתא הא דנקט ר' יוחנן מעלה בזמן הזה ולא נקט שוחט בזמן הזה ואין לתרץ דר' יוחנן כרבי יהודה *דשרי להקטיר ברצפת העזרה דלא מסתבר לאשרי רבי יהודה בשעה שהמזבח פגום אלא בשעה שהמזבח כשר ועוד יש לתרץ דלקמן ר' יוחנן מיירי כשבנה המזבח במקומו והעלה בחוץ כיון דקדשי לעתיד לבא לא] *והא דפ"ק דע"ז (דף יג:) יש להקשות בקדשי בדק הבית אמאי נועל דלת בפניה לרבא ונשחטיה או נשוייה גיסטרא אלא פי' רבינו הקדוש דמדרבנן אסור להטיל בהם מום גזירה אטו קדשי מזבח כדאמר בראשית הגז (חולין דף קלה.) לקדשי בדק הבית אסורין בגיזה ועבודה גזירה אטו קדשי מזבח וא"כ יש ליישב פי' רש"י דפריך בקדשי בדק הבית ונשחטיה משחט ונשוייה גסטרא ומשני נראה כמטיל מום דאסור גזרה אטו קדשי מזבח וא"ת מאי טעמא פטרינן שלמים ששחטן לב] קודם פתיחת דלתות ההיכל לג] בחוץ *(לעיל דף נה:) הלא בפנים כי האי גוונא אם עלו לא ירדו לפי מה שפי' הקונטרס לקמן לד] קודם שיעמידו לוים את המשכן ולאחר שפרקו לוים את המשכן שלמים דוקא בעי פתיחת דלתות ההיכל ולא שאר קדשים וכיון דשאר קדשים כשרין א"כ שלמים נמי אם עלו לא ירדו וחייב בחוץ כמו הלן והיוצא ושנשחט חוץ לזמנו וחוץ למקומו דחייב עליהן בחוץ הואיל ומתקבל בפנים וי"ל דהתם מיירי בהעלאה דכיון שהשחיטה נעשית בפנים כהלכתה מיחייב בהעלאה כיון דמתקבל בפנים אבל הכא דאין השחיטה כהלכתה לא ואפילו אם תימצי לומר דפסח והחטאת ששחטן שלא לשמן בחוץ חייב הבהמה ראויה לפנים לכתחילה אבל אלו קדשים אינן ראויין לפנים לכתחילה: *הא **אוקינן להו.** וגבי מומין תנן בבכורות (דף מא.) הזקן והא דאמר *)(במדבר רבה) חיים כלכם היום קל וחומר מפרים שהתנדבו הנשיאים לשאת הארון במדבר שחיו עד שלמה שהקריבן לגבוה הוראת שעה היתה: **והלא** כבר נאמר אלף עולות יעלה שלמה. וא"ת מנא ליה דאמזבח הנחשת לה] קאמר הא ג' מזבחות הוו כדאמר לקמן (דף סא:) של נוב ושל גבעון וגדול היה וי"ל דסמיך אקרא (דה"ב א) דכתיב בהדיא על מזבח הנחשת שעשה בצלאל: *מה **משכן** עשר אמות. תימה כיון דאיכא היקשא גזירה שוה דרבוע למה לי לו]: **ואומר** קלעים ט"ו אמה אל הכתף. פי' בקונטרס וקס"ד בגובה קאמר וה"ה לכל החצר וקשה לר"ת היכי מצי למימר דאגובה קאי והא מוכח קרא בהדיא דברחבה מיירי דקחשיב מעיקרא החצר לפאת לז] ים חמשים אמה ואחר כך מפרש חמש עשרה אמה קלעים לכתף שאצל השער ולכתף השנית חמש עשרה קלעים ואחר כך לשער החצר מסך עשרים

*) [נ"ל במדבר רבה סדר נשא פ' יב]

וכ"ש זה דמחוסר מעשה גדול ועוד כו' ז"ק

ט א מיי' פ"ב מהלכות בית הבחירה הל' ה :

נושא (המשק)
לפי ר' יוסי מקום המערכה
של מזבחו של שלמה היה
פי ד' מאות(400) משל
מזבחו של משה משא"כ
לפי ר' יהודה דלפי חשבונו
יוצא דשל שלמה היה גדול
רק פי אחד עשר(11)

מבנה
"נאמר"
הדגשת הגזירה שוה של ר' יהודה
ושל ר' יוסי לצורך הגמ'
בדף ס.

[מנחות נג:]

ס"ל דשרי ז"ק

עיין ז"ק שמספק כו' כאן

[בדף נה ליתא לכל הא סוגיא דמימרא דר' יהודה אמר שמואל כיוצא דף סג.]

ולוו ההוא בבית ז"ק

עיין רש"ק

ג"א ארך החצר מאה באמה וקומה חמש אמות אפשר כו' ז"ק

[שבת נב.]

ז"ל מאה וכו' אלף

ג"א ולקמן ז"ק

ועיין רש"ק וז"ק

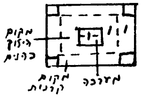

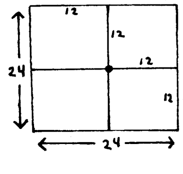

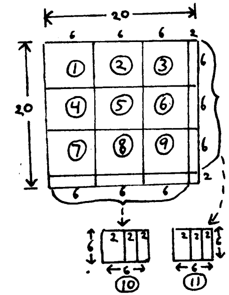

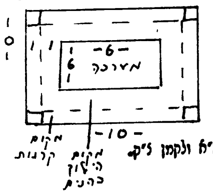

שיטה מקובצת

א] ההוא ובבית עולמים תיבת ואילו ל"ש : ב] י"ב ארך בי"ב רחב רבוע אל ארבעת רבעיו ותניא והריאל שתים עשרה לכל ותיבת אמה נמחק: ג] מודד י"ב אמה לכל רוח : ד] נאמר ארך החצר מאה באמה וגו' וקומה ה' אמות אפשר : ה] מסך פתח השער : ו] המזבח סביב מה : ז] עולות של חנוכת המזבח: ח] סביב מן המערכה : ט] לפי שבולטין חוצה לו ומקיפין ובולטין סביביו: י] מדות והוא שנאמר בדברי הימים ויעש שלמה מזבח נחשת כ' אמה ארכו וכ' אמה רחבו ושל אבנים היה ולפי שהיה לעולה תחת מזבח הנחשת של משה קרא לו מזבח הנחשת ועשרים על עשרים דקרא אמקום [המערכה] קאי כמו והריאל שתים עשרה ארך בשתים עשרה רחב דאמקום מערכה קאמר במזבח בית שני. חלק עשרים על עשרים לארכו לכ' רצועות ותיבת חלקוהו נמחק : יא] מאות אמות ארך : יב] אלף עולות ליום : יג] ומשום קרבנות דההוא יומא אלא למזבח הנחשת דמשה קאמר : יד] שסילקו . ס"א וקראו שם פסול כאדם שאומר לחבירו על כהן ננס הוא ופסול לעבודה וסילקו ונגזו ועשה חילופו מזבח אבנים והוא שנאמר קדש את תוך החצר להציב בו בנין אבנים למזבח כי שם עשה את העולה כי מזבח של משה ננס ופסול לפי שלא היה ראוי לרוב עולות של אותו היום וזה שנאמר בדברי הימים כי מזבח הנחשת של משה שעשה שלמה תחתיו מזבח אחר קטן מהכיל (שפיר) : טו] מה"ד ופסול לעבודה: טז] לעבודה לאו ס"א אינו ר"ל דאדם אומר לחבירו פלוני ננס ופסול לעבודה ר"י קאמר לה: יז] ו' ו' רוחב : יח] הרצועות . (ס"א לרחבן תמצא בכל אחת שלש חתיכות רבועות של שש שש) לרחב' לחתיכות רבועות של שש שש תמצא שלש בכל אחת הרי תיבות ג' חתיכות רבועות של שש שש נמחק : יט] ששה יצרף שלש חתיכות הקטנים והמצא חתיכה רבוע ו' כו' ותיבות קרבם זו אצל זו הרי נמחק : כ] י"א רצועות שש על שש וב' : כא] לא כיון דשל משה אלף ותו לא ובחנוכתו : כב] וצאן מאה ועשרים אלף : כג] הפנימי דמשה : כד] במזבח הנחשת : כה] צריך קלעי החצר שסביביו גבוה י' ותיבת מוקף נמחק : כו] צריך להיות מוקף קלעים גובה עשר ותיבות היקף לכדי נמחק : כז] הבית כי פריך תיבת מאי ל"ש : כח] מאי משני מפני אות ו' נמחק : כט] מתיבת וליכא כו' עד תיבות לכך נראה מוקף בחצאי לבנה : ל] בפנים דמקריבין אע"פ : לא] לבא ובההיא מתיבת ובההיא עד ותיבת וא"ת ס"ם מוקף ח"ל : לב] שסחטן בחוץ קודם : לג] תיבת בחוץ נמחק : לד] לקמן גבי קודם : לה] הנחשת קריב ליה [illegible]

[illegible]